

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Halina Kiryło (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania "K." Spółki jawnej J. K. w N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanego Z. Z.

o składki,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 maja 2010 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 stycznia 2010 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 13 stycznia 2011 r. odrzucił skargę kasacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od wyroku tegoż Sądu z dnia 23 września 2009 r.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że wyrokiem z dnia 23 września 2009 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i ustalił, iż „K.” Spółka Jawna J. K. nie ma obowiązku opłacenia składek na ubezpieczenia społeczne za zainteresowanego Z. Z. z tytułu upominków okolicznościowych w formie gotówkowej za grudzień 1999 r., grudzień 2001 r., grudzień 2005 r. i marzec 2006 r., zaś w pozostałym zakresie oddalił

apelację. Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną organu rentowego. Zdaniem Sądu drugiej instancji skarga ta jest niedopuszczalna w świetle art. 398² § 1 k.p.c., gdyż wniesiona została w sprawie o prawa majątkowe, a wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 złotych, gdyż wynosi 596,29 złotych. Wobec tego z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia.

W zażaleniu na powyższe postanowienie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie art. 398² § 1 k.p.c. oraz art. 19 – 22 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia. W ocenie żalącego się przedmiot sprawy dotyczył ustalenia, czy dane świadczenie w postaci bonów towarowych ma charakter świadczenia wypłacanego z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i jako takie czyni zasadnym wliczenie owych kwot (równowartości bonów towarowych) do podstawy wymiaru składki. Jest to zatem sprawa o ustalenie podstawy wymiaru składki a nie o zapłatę. Tak zresztą sprawy te zostały zakwalifikowane w innych sporach toczących się przed Sądem Apelacyjnym. Skoro nie jest to sprawa o roszczenie pieniężne, rodzi się konieczność odrębnego oznaczenia wartości przedmiotu sporu, z uwzględnieniem reguł wynikających z art. 20 – 24 w związku z art. 19 § 2 k.p.c. Przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia znaczenie ma wielkość przychodu w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie z art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy z wyłączeniem m. in. świadczeń finansowanych ze środków socjalnych. Świadczenia wypłacane przez pracodawcę stanowią określony przychód, który w zależności od jego klasyfikacji, korzysta albo nie korzysta ze zwolnienia z obowiązku odprowadzania składek do ZUS. Zatem w efekcie końcowym do ZUS powinny być odprowadzone określone składki lub też nie, stosownie do powołanych przepisów. Dla oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia nie jest wystarczające przyjęcie samej różnicy składek od wartości bonów towarowych, gdyż to świadczenie stanowi

jedynie istotę sporu między stronami, przedmiot sprawy, jego rozstrzygnięcia. Jest ono elementem stanu faktycznego sprawy, nie posiada cech samodzielności, skoro wpływa na podstawę wymiaru składek. Przychód, od którego zależy zwolnienie albo nie z zaliczenia do podstawy wymiaru składek należy więc do faktycznej podstawy rozstrzygnięcia ZUS i kwoty zawarte w decyzji organu rentowego ustalające prawidłową podstawę wymiaru składek stanowić powinny o tym, co jest wartością przedmiotu sporu w sprawie, nie zaś różnica pomiędzy podstawą wymiaru składek wraz z bonami a podstawą wymiaru składek bez bonów, tak jak to przyjął Sąd Apelacyjny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie ma usprawiedliwionych podstaw.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 398¹ § 1 k.p.c., z którego wynika, że skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku kończącego postępowanie w sprawie. W art. 398² § 1 k.p.c. wymieniono przy tym kategorie spraw, w których nie jest możliwe wniesienie tegoż środka odwoławczego. Ogólną zasadą jest, że w sprawach o prawa majątkowe dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, którą dla spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - w wyłączeniu spraw o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego - określono na kwotę nie niższą od 10.000 złotych. Przepis art. 476 § 2 i 3 k.p.c. wyjaśnia ustawowe pojęcie spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, stanowiąc w § 2 pkt 1, iż należą do nich między innymi sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących ubezpieczeń społecznych. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest zatem w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSPAPIUS 2000 nr 15, poz. 601), a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 r., II

UZ 1/06, niepublikowane). Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, od której odwołanie zainicjowało niniejsze postępowanie sądowe, dotyczyła wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, jakie płatnik – „K.” Spółka Jawna J. K. powinien zapłacić za zainteresowanego Z. Z., a istota sporu sprowadzała się do pytania o zasadność wliczenia do tejże podstawy wymiaru wypłaconych pracownikowi upominków okolicznościowych w formie gotówkowej. Sprawa ta nie należy zatem do kategorii spraw o przyznanie lub wstrzymanie emerytury (renty) ani o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, lecz o inne od wymienionych prawo majątkowe. Skarga kasacyjna od zapadłego w sprawie wyroku byłaby więc dopuszczalna w razie wykazania, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest nie niższa od 10.000 złotych.

Warto przypomnieć, że do określenia wartości przedmiotu zaskarżenia stosuje się przepisy o wartości przedmiotu sporu. Obowiązuje przy tym zasada, iż wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie może być wyższa od wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Przedmiot zaskarżenia nie jest bowiem samodzielny, lecz stanowi pochodną przedmiotu sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2001 r., II UKN 249/00, LEX nr 551037 i z dnia 22 kwietnia 2002 r., II UZ 11/02, OSNP wkł. 2002, nr 17, poz.7).

Nie ma racji żalący się, sugerując iż w rozpoznawanej sprawie wartością przedmiotu sporu, a w konsekwencji tegoż – także wartością przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, jest określona w decyzji organu rentowego cała kwota podstawy wymiaru składek należnych na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za zainteresowanego, a nie tylko różnica składek wyliczonych od podstawy wymiaru ustalonej z uwzględnieniem bonów towarowych i bez owych bonów. Prawidłowe określenie podstawy wymiaru składek służy wszak właściwemu ustaleniu wysokości samych składek, jakie powinien uiścić płatnik. Jest zatem elementem stanu faktycznego w sprawie o realizację przez pracodawcę obowiązku opłacania za pracowników składek na wspomniane ubezpieczenia i fundusze. Wartość przedmiotu sporu stanowi więc różnica pomiędzy żadaną w zaskarżonej

decyzji wysokością składek obliczoną przez organ rentowy od podstawy wymiaru uwzględniającej sporny składnik przychodu, a wysokością składek ustaloną od podstawy wymiaru, jaka w ocenie odwołującego się powinna być przyjęta do tych obliczeń, czyli podstawy określonej z pominięciem wspomnianych okolicznościowych upominków. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych różnica pomiędzy dochodzonymi za dany okres i rzeczywiście zrealizowanymi należnościami lub świadczeniami wyznacza wartość przedmiotu sporu, która z kolei determinuje wartość przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego i kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., I UZ 76/04, OSNP 2006, nr 3-4, poz. 66, z dnia 18 stycznia 2006 r., II UZ 74/05, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 116, z dnia 15 listopada 2007 r., I UZ 30/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 29, z dnia 8 stycznia 2008 r., II UZ 41/07, LEX nr 442858, z dnia 6 maja 2008 r., I PZ 6/08, OSNP 2009, nr 17-18, poz. 232 i z dnia 24 czerwca 2009 r., II UZ 19/09, LEX nr 519958). Jeśli wartość ta nie osiąga 10.000 złotych, skarga kasacyjna podlega odrzuceniu stosownie do art. 398⁶ § 2 k. p. c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy z mocy art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.